

Po stopách Štefana Moysesu za tajomstvom žiarskych krás

Hľadačka Základnej školy s materskou školou Štefana Moysesu
v Žiari nad Hronom

Dvestodvadsať rokov uplynulo
od narodenia otca Štefana,
dvadsaťpäť rokov nesie škola meno
tohto národovca – velikána.

Minulosť - Svätý Kríž nad Hronom,
v dnešnej dobe nové mesto Žiar,
ukrýva bohatstvo histórie
a mnohých prírodných krás.

Na prechádzke plnej objavov
sprevádzaj nás, otec Štefan,
budeme spoznávať tvoj život,
kultúru i prírodu okolo nás.

Hľadačku si môžete vyzdvihnúť cez týždeň na vrátnici cirkevnej školy od 7.00 do 17.00 hod., v informačnom centre v Mestskom kultúrnom centre alebo stiahnuť v pdf na www.zssmzh.edu.sk.

Odpovede na tajničky nájdete vždy na danom stanovišti.

Náročnosť hľadačky: ľahká, vhodná pre každého, po chodníkoch a po trávnaťom poraste, odporúčame športovú obuv

Dĺžka hľadačky: 2 km, pokojným tempom 1,5 - 2 hod.

Kedy je vhodné hľadačku prechádzať: od jari (apríla) do zimy (november)

Odporúčané vybavenie: ceruzka/pero, bezplatná aplikácia Pl@ntNet na rozpoznanie rastlín stiahnutá v mobile (aplikácia k stiahnutiu na www.tajnyzivotmesta.sk)

Začiatok hľadačky: Kostol Sedembolestnej Panny Márie (nový kostol), Žiar nad Hronom (stredoslovenské mesto v Banskobystrickom kraji, od Zvolena vzdialené približne 24 km západne). GPS: 48.594560° S 18.847651° V

1. KOSTOL SEDEMBOLESTNEJ PANNY MÁRIE

Ako sa volal Svätý
Otec, ktorý posvätil
základný kameň

V jednoduchom domku so slamenou strechou
narodil som sa tam dvom chudobným ľudom.
Veľkú radosť otec Štefan a mamka Anna mali
a po krste v kostole Štefankom ma zvali.

Vo Veselom pri Piešťanoch krátko veselí sme boli,
po 9 mesiacoch otcovi Štefanovi hrob sme hĺbili.
Rástol som a mocnel, Pána Boha stále v srdci mal,
druhým ľudom bez reptania som vždy pomáhal.

Po siedmich rokoch Pán v nebi vítal i mamičku,
sám som však nezostal, mal som ja sestričku.
Pán Boh nám pomohol, novú rodinu nám dal.
Ondrej Jelenčík mňa so sestrou k sebe vzal.

Do vzdialenej rodiny nás s láskou prijali,
a tak sme vyrastali, všetci nás radi mali.
V mládenca rástol som s novými rodičmi,
so srdcom napĺňaným Božími milosťami.

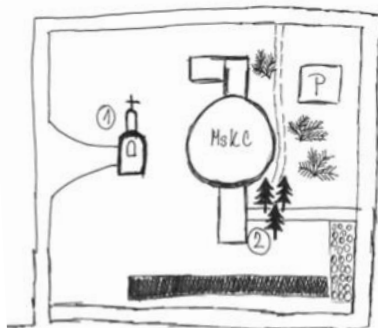
63	17		30		6,78	31		

Kostol má tri zvony. Prvý odspodu je zvon Sedembolestnej Panny Márie, druhý je nazvaný Moyses a najvyšší sa volá **misionár** podľa žiarskeho misionára, ktorého meno je...

46			54		62	44	28	9	50,76

Nasleduj strieborný strom po pravej strane
a sedem javorových junákov
stojacich za sebou v rade.

Kráčaj stále rovno,
vysoký ihličnan vedie putovanie,
opäť odboč vpravo.
Mini lesík s kosodrevinou stretnieš,
po schodoch zíd',
až troch smrekových strážcov nájdeš.

2. MESTSKÉ KULTÚRNE CENTRUM

Do školy som chodil rád, veľa kníh som prečítal,
príroda ma lákala, svoje bohatstvá odkrývala.
V obecnej škole som v lavici nesedel len-tak,
bol zo mňa šikovný, bystrý a usilovný žiak.

„Kam na strednú takého šikovného prihlásiť?
Bude na gymnázium do Trnavy chodiť.“
Po maturite kňazom chcel som veľmi byť,
v seminári filozofiu som sa začal učiť.

Ako ľudí, tak i Boha mal som veľmi rád,
a preto som šiel do Pešti za kňaza študovať.
Keď som chcel zaplatiť jedlo a bývanie,
dával som žiakom z jazykov doučovanie.

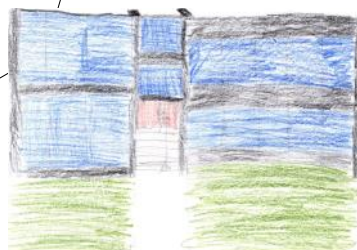
V 24 rokoch som sa kňazom slovenským stal,
v Pešti kamarát Ján Kollár mi vždy dobrú radu dal.
Naučil ma svojej rodnej krajine pomáhať
a svojich bratov zo Slovenska veľmi milovať.

Štefan Moyses sa staral o knihy a zakladal miesta
pre ne určené.

Čo sa nachádza za dverami, pred ktorými stojíš?
Pomôže ti hnedá tabuľa nad vchodom.

Pútnik,
ak máš času nazvyš,
môžeš múzeum
a pamätnú izbu v MsKC
navštíviť.

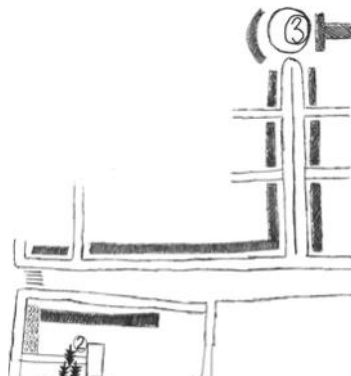

	55		2			65		36			18			

Opäť pravá ruka je tvoj kamarát,
až na koniec briežka zo skaliek sa ponáhľaj.

Cez prechod na zelenú prejdi,
otoč sa vpravo a 7 x 40 krokov si ustrieňni.

Vľavo zbadáš ulicu dlhú
po Moysesovi pomenovanú,
ktorá ťa dovedie až k nemu.

3. NÁMESTIE MATICE SLOVENSKEJ

Mladý kňaz sa z neho stal, veľmi obľúbený,
vo veľa obciach pomáhal ako farár skvelý.
Vedel pekne kázať v nádherných kostoloch,
to jeho kázanie veľa ľuďom pomohlo.

Do ďalekého Záhrebu šiel vyučovať mladých,
prednášať chorvátčinu, postarať sa o vydávanie novín.
Pomohol založiť Maticu chorvátsku,
odmietol uprednostniť reč maďarskú.

Láska k jeho krajine navždy mu v srdci zostala,
ako vysvätený biskup na Slovensko späť prichádza.
Spoznal sa s Kuzmánym a novinárom Lichardom,
spolu s ďalšími šli s prosbou o Maticu za cisárom.

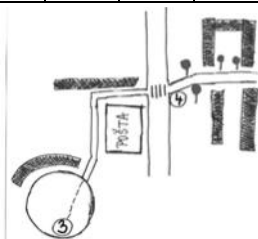
Začala sa zbierka, cisár prispel, Moyses 2-krát viac,
ľuď z mála dal neveriteľných tisícok sedemdesiat.
Na oslavu Matice a príchodu Cyrila a Metoda
prišli v roku 1863 všetci z celého Slovenska.

Veľký jasot, ľuď volal na slávu a všetci sa tešili,
za predsedu si jednohlasne Štefana Moysesu zvolili.
Podpredseda Karol Kuzmány bol jeho pravá ruka,
do trojice spolupracovníkov zavolali

Ako sa volal tretí spolupracovník vo vedení Matice slovenskej? Jeho meno sa nachádza na námestí na jednej z budov. Meno doplň do posledného verša tak, aby sa báseň rýmovala a v tom istom tvare doplň meno do tajničky.

	41		73		12	21			80	57	45		

Práve teraz je čas na oddych a posilnenie,
nájdi si peknú lavičku a vybal' občerstvenie.
Po pár minútach budeš mať v tele opäť veľa síl,
nič si nezabudni a vydaj sa naprieč celým námestím.
Prejdi popred dom, kde bývajú listy a balíky,
zaboč vpravo a za cestou objavíš veľikánov listnatých.

4. _____OVÁ ALEJA

V minulosti i dnes,
Slovensko – zelená krajina,
množstvo rôzodorodých stromov,
veľká botanická záhrada.

Stojíš a z jednej, z druhej strany
stromoradie do výšky hľadíš,
čo sú to za stromy,
Pl@ntNet ti prezradíš.

V tablete či v mobile
otvor si hneď apku,
prejdi k stromu, odfoť list
a výsledok máš tu.

Prvé meno stromu
odpíš do tajničky (1),
prejdi pár krokov a ďalšie hádanie
čaká po ľavici.

Mohutný strom sa k tebe skláňa,
pretože je to babylonská _____. (2)
Vedľa nej stojí kamarátka liečivá,
čajník z nej pomáha – malolistá _____. (3)

	67	71	14	10

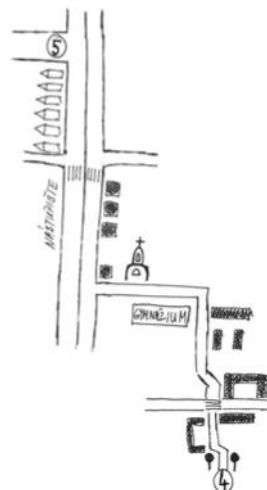
47	7		22

33	19		68

Ak ťa Pl@ntNet baví,
pokračuj v bádání
a po ceste mestom nadol
zbieraj ďalšie názvy stromov.

Na konci keď nájdeš poklad,
do pamätnej knihy
s výsledkom sa podel
a zapíš všetky názvy.

Okolo gymnázia a kostola,
popred tri žiarske „kocky“,
cez prechod na druhú stranu,
o chvíľu si na mieste päťky.

5. OHNIVÝ MÚR

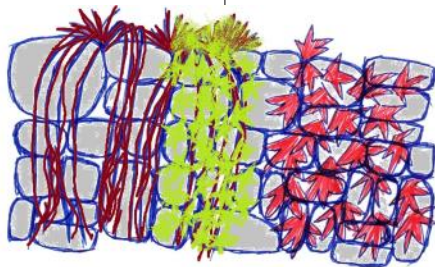
Pútnik milý, nachádzaš sa na mieste starom,
ktoré si keltské kmene pamätá,
v zemi sa našlo množstvo ozdôb a nástrojov,
môžeš ich vidieť v našom múzeu vo vitrínach.

Bývanie tu našli aj germánske kmene,
prichádzajú prví Slovania,
zažili Turkov, vojny i povstania,
zažili nepokojné celé storočia.

Osada Svätý Kríž postupne rástla,
stáva sa z nej mestečko malé,
stredisko obchodu a kultúry,
opevňovalo sa pre svoje bezpečie.

Pomenovanie mesta sa po stáročia menilo,
najstarší z ľudu ho **Kerestur** nazvali,
18. storočie prinieslo **Swaty Kriss**,
až v 20. storočí ako **Svätý Kríž nad Hronom** ho poznali.

Múr cez zimu škaredý, pustý, ošarpaný,
v lete a na jeseň nádherne sfarbený
paviničom, čo ohnivou farbou svieti,
kadiaľ máš ďalej púťovať, ukazuje ti.

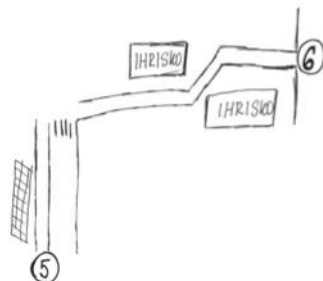

Od roku 1955 bolo mesto premenované na dnešný názov...

	43	3		48		35	23,66		13		81	

Prejdi na koniec múru,
pod ním ti cestu priechod ponúka,
pokračuj chodníkom so zelenou trávou,
prejdi pomedzi ihriská.

Zaboč hneď vpravo,
k veľkej bráne podíď,
to je začiatok Parku Štefana Moysesosa,
uvíta ťa tóna, pokoj a oddych.

6. PARK ŠTEFANA MOYSESA

Jazierka s rybkami a menšie domčeky,
množstvo stromov, kvetová záhrada,
so storočnými lipami to všetko bolo v parku,
ktorý bol vytvorený do tvaru kríža.

Hlúčiky jelší, hrabov, javorov a smrekov,
popri chodníkoch lipové aleje,
zvieratká a športový kútik sa tu nachádza,
život sa prebúdzá v ovocnej záhrade.

Park a jeho prekvapenia
na ďalšej strane máš ako na dlani,
podľa mapy rieš tajničky a nezabudni,
chodíš po najstaršej a najkrajšej žiarskej zeleni.

Na mape parku niektoré miesta ostali utajené. Označené sú veľkými písmenami abecedy. Zisti, čo sa tam nachádza a dopíš názvy do tajničiek.

A

4		8	16		52

B

69					70	39		49		40			5		

C

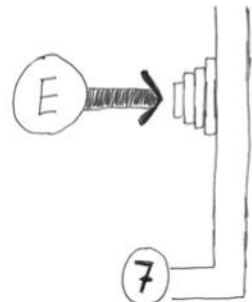
20		75	60,82	26		37				

D

56		64	11	79			53

E

	59		15,61		74	

Z parku vyjdi šípkou vpravo,
zavedie ťa k číslu sedem,
po schodoch ku chodníku kráčaj,
až ku kaštiel'u prídeš.

OVOČNÝ
SAD

Prvý sad založil biskup Štefan Moyses,
súčasný sad ide v jeho šľapajách.
Sú tu typické slovenské ovocné stromy:
hrušky, slivky, orechy, čerešne a jablká.

MINI ZOO

Na mieste „C“
stojí...,
ktorú šikovný
sochár
z krajšieho
kmeňa
vytvoril.

C?

Keď parkom veterná smršť sa prehnala,
mnoho stromov so sebou zobrala.
Niektorým konáre poničila,
iba popraskané pne nechala.
Na mieste „B“ sa z jedného kmeňa
stal...

B?

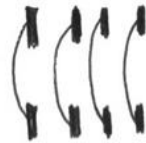
H A

PRÍRODNÁ
TELOCVIČŇA

ZVLÁŠTNÝ
PEŇ

PRÍRODNÁ
TELOCVIČŇA

A?

Drevo je
výborný materiál,
kadečo sa z neho
dá poskladať.
Hrazdy, preliezky,
posilňovanie,
to všetko prírodná
telocvičňa obsahuje.
Na mieste „A“
sa nachádza
na behanie...

VCHOD 2

DREVENÝ PAVILÓN

Má lesklý povrch, husi a kačky sú tam rady, okolo je živý plot. Na mieste „D“ sa nachádza...

D?

JAZIERKO

DREVENÁ LÁVKA

Rotunda

Trikrát menila svoj tvar, tešila ľudí už v 19. storočí, okolo rastú lipy do tvaru kríža, obďaleč je Moysesov pomník. Čo je to?

E?

PŘÍRODNÉ / HRISKO

Dómček s jednou miestnosťou, čajovňou pre hostí.

Pomník Štefana Moyses

BRANA

6

VCHOD 1

7. KAŠTIEĽ

V minulosti tu stredoveké hradisko stálo,
bránilo krajinu pred Turkami, povstalcami,
a keď ho zničili nepriatelia,
opäť ho opravili pracovití ľudia.

Ostrihomský arcibiskup Peter Pazmáň
na jeho základoch vztýčil kaštieľ nový
a letným sídlom pre biskupov spravil,
všetko sa to udialo v 17. storočí.

Keď vzniklo banskobystrické biskupstvo,
do Svätého Kríža sa sídlo biskupa prenieslo.
Trvalé pôsobisko tu mal aj náš biskup Moyses,
zveľadil kaštieľ i farské spoločenstvo.

Zakladal školy, naše, slovenské,
štúdium dal každému, kto bol dobrý a bystrý,
brány pre študentov tri gymnáziá otvorili,
Revúca, Martin, Kláštor pod Znievom sa nimi pýšili.

Staral sa aj o bystrické gymnázium,
poskytol vysokoškolským štípendum.
Chudobní žiaci tu mohli študovať,
časopis Cyrill a Method sa začal predávať.

Vyber správnu odpoveď:

V záhradke pred kaštieľom sú...

A/ len ihličnaté stromy.

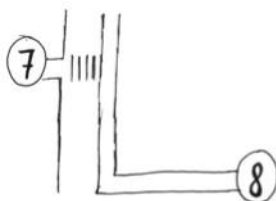
B/ len listnaté stromy.

C/ ihličnaté aj listnaté stromy.

25,42

Postav sa ku kaštieľu chrbtom,
prejdi cez priechod na druhú stranu cesty,
pokračuj do kopca a sleduj ľavú stranu,
kým zbadáš kostolné hodiny.

K nim sa vyber priamo.

8. KOSTOL POVÝŠENIA SVÄTÉHO KRÍŽA

Spísal svoje matičné prejavy,
to, čo dokázal, do písmen pretavil.
Činmi si vyslúžil uznanie a úctu,
odvahou a mravnosťou autoritu ľudu.

Veľkú úctu k vierozvestcom
prehlasoval celým mestom.
Túto úctu hojne šíril,
až ju celý národ cítil.

Jednu prosbu ešte mal
a za tou šiel, kým vládal.
Svätý Otec všetko pochopil
a sviatok Cyrila a Metoda
na 5. júla presunúť dovolil.

Keď už umieral, zle sa stalo,
Uhorsko Slovensko ovládalo.
Zomrel v tomto národnom boji,
cez život ukázal, že sa ničoho nebojí.

Dnes je v Žiari nad Hronom pochovaný
a jeho duša v nebi žiari.

Pri kostole z pravej strany
je budova druhá najstaršia v Žiari.
Bočné dvere do krypty vedú,
za nimi sa kráča k Moysesovmu hrobu.

Vľavo malá záhrada,
pred ňou socha Nepomuckého Jána.
Tiež misijný drevený kríž tam stojí,
tri roky sú na ňom vyryté,
znamenajú, kedy sa konali vo farnosti misie.

V záhrade popri chodníku
sa týčia mohutné stromy s bielym kvetom,
naštartuj Pl@ntNet apku,
zisti, kto vládne nad tichom a pokojom.

Ako sa volajú stromy
vo farskej záhrade?

72			34	38,51	58		27

32	24		1	77	29

Vo Veselom pri Piešťanoch
prišiel na svet človek,
národovec a pedagóg,
otec Štefan Moyses.

Dokázal mnoho za života
pomocou svojich skutkov,
preto aj dnes spomíname
naňho s veľkou úctou.

Na cestu rýchlu sa vydaj,
poklad medzi skalami nehľadaj.
Prejdi cez parkovisko veľké,
odboč vľavo a kráčaj rovno
pomedzi domy vysoké.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	
39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50								
51	52	53	54	55	56	57	58	59											
60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71								
72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82									

A teraz už viete isto, čím to žije naše mesto.

Hľadačku vytvorili žiaci 6. B triedy
ZŠ s MŠ Štefana Moyses v Žiari nad Hronom.
O hľadačku sa starajú žiaci 6. B triedy:
skola@zssmzh.edu.sk

„Questing vyvinula nešťatná nezisková organizácia
Vital Communities vo Vermonthe, USA, v roku 2015
a je vlastníkom príslušnej obchodnej známky.“

